

Obnova rašelinísk v Karpatoch pomôže pri zmierňovaní klimatickej zmeny

Tlačová správa

Klinské rašelinisko, 3.mája 2023

Na Slovensku bude obnovených 12 vzácnych rašelinísk. Jedným z nich je aj Klinské rašelinisko na Orave, kde dnes odborníci odoberali vzorky pôdy. Obnova týchto ekosystémov pomáha nielen flóre a faune, ktoré sú na rašeliniská viazané, ale aj nám ľuďom. Práve v rašeliniskách má zadržiavanie vody v krajine, viazanie uhlíka z atmosféry, či zmierňovanie zmien klímy najväčší potenciál. Ich drvivá väčšina však bola u nás v minulosti vyťažená, odvodnená alebo premenená na poľnohospodársku pôdu. Okrem adaptácie ich obnovou zvýšime aj biodiverzitu krajiny.

„Klinské rašelinisko je veľmi vzácne a ohrozené územie, s výskytom viacerých chránených druhov rastlín a živočíchov. Nachádza sa medzi obcou Klin a mestom Námestovo, zákonom chránené je od roku 1967 a od roku 1979 aj súčasťou Chránenej krajinskej oblasti (CHKO) Horná Orava, má rozlohu 15,3 ha. V minulosti bol vodný režim silne narušený hlavne vodohospodárskymi úpravami okolitých pozemkov,“ hovorí **Ivan Šustr botanik Správy CHKO Horná Orava Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR)**.

„Prostredníctvom projektu **„Ekohydrologická obnova rašelinísk v Karpatoch“** obnovujeme 12 vybraných rašelinísk na Slovensku. Inštitút DAPHNE v spolupráci so Štátnou ochranou prírody zrealizoval vegetačný a hydrologický prieskum lokalít, na základe čoho sme pripravili tzv. obnovné plány pre každú lokalitu. Na Klinskom rašelinisku, ktoré intenzívne zarastá náletovými drevinami, budeme realizovať najmä odstraňovanie náletových drevín, ktoré z lokality odčerpávajú vodu,“ vysvetľuje **Ján Šeffler z Inštitútu aplikovanej ekológie DAPHNE**.

Pri realizácii projektu spolupracujú experti Nórskeho inštitútu pre výskum prírody – NINA. Jednou z úloh projektu je analyzovať stav projektových lokalít z hľadiska ich kapacít na viazanie atmosférického uhlíka a zhodnotiť efekt obnovy na zvýšenie tejto kapacity. Dnes sme na lokalite odobrali vzorky rašeliny, v ktorých budeme analyzovať obsah uhlíka. Zároveň meriame hĺbku rašeliny na celej lokalite. „Cieľom je zistiť, koľko uhlíka dokáže rašelinisko viazať a pri akých podmienkach je ich potenciál využitý,“ uzatvára **Magni Kyrkjæide z Nórskeho inštitútu pre výskum prírody NINA**.

Projekt **„Ekohydrologická obnova rašelinísk v Karpatoch“** je financovaný z Nórskeho grantu a zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Projekt s uvedeným názvom začal vo februári 2022 a bude ukončený v apríli 2024. Partnermi projektu sú Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, DAPHNE-Inštitút aplikovanej ekológie, Mesto Spišská Belá a PRO POPULO Poprad s.r.o. a NINA – Nórsky inštitút pre výskum prírody.

Nórske granty predstavujú príspevok Nórska k zelenej, konkurencieschopnej a inkluzívnej Európe. Nórsko prostredníctvom Nórskeho grantov prispieva k znižovaniu ekonomických a spoločenských rozdielov a k posilňovaniu vzájomných vzťahov s prijímateľskými štátmi v strednej a východnej Európe a v Pobaltí.

Spoločným úsilím k zelenej, konkurencieschopnej a inkluzívnej Európe

Projekt „Ekohydrologická obnova rašelinísk v Karpatoch“ (kód projektu: ACC04P02) je financovaný z Nórskeho grantu a zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

Doplňujúce informácie:

- **Rašeliniská** vznikajú na miestach trvalo zásobovaných povrchovou alebo podzemnou vodou. Tieto špecifické typy mokradí často nachádzame v terénnych zníženiach a pri výveroch prameňov. V takýchto podmienkach je nedostatok kyslíka, dochádza tu k hromadeniu odumretých rastlín a k tvorbe rašeliny. Nájdeme tu aj mäsožravé rastliny, ktoré si dopĺňajú nedostatok živín chytaním hmyzu. Rašeliniská trvale zásobované podzemnou vodou voláme **slatinné rašeliniská**. Sú to spoločenstvá s prevahou nízkych ostríc a machorastov. **Vrchoviská** vznikajú tam, kde je dostatok zrážok a majú extrémne kyslú pôdu. Nedostatok minerálnych látok a úplná závislosť od zrážkovej vody vyhovuje iba obmedzenému počtu druhov
- **Mnohé rašeliniská boli na Slovensku zničené („degradované“)** – napr. odvodňovaním, či ťažbou rašeliny. Tým že mnohé neboli obhospodarované, tak zarástli náletovými drevinami. Degradáciu rašelinísk spoznáme podľa zmenenej vegetácie. Následne sa zisťuje kolísanie hladiny podzemnej vody z hydrologických pozorovaní – pomocou vrtov, do ktorých vkladáme senzory pre záznam dynamiky podzemnej vody.
- **Rašeliniská sa dajú obnoviť:** **1. Zvýšením hladiny podzemnej vody** – napr. pomocou čiastočného zasypania odvodňovacích kanálov alebo vytvorením prehrádzok na spomalenie odtoku. Obnova vodného režimu zníži vysušenie rašeliniska, čo zabráni rozkladným procesom rašeliny. Počas mineralizácie (rozkladu) rašeliny sa totiž uvoľňuje uhlík do prostredia a prispieva tak ku zmene klímy. Naopak, ak je vrstva rašeliny vodou dostatočne nasýtená, vytvára vhodné podmienky pre akumuláciu a viazanie uhlíka v rašelinisku. **2. Manažmentom** - kosenie a odstraňovanie náletov drevín (odčerpávajú veľké množstvo vody) umožní vytvoriť priestor pre rast druhov rastlín, ktoré v rašeliniskách rastú.
- **Cieľom projektu** je zvýšiť kapacitu rašelinísk zadržiavať vodu v krajine a viazať uhlík. Projekt sa zaoberá obnovou 12 lokalít rašelinísk na Slovensku s cieľom zastaviť ich degradáciu realizáciou dobre cielených hydrologických a manažmentových opatrení na ploche 352,18 ha. Získané výsledky z pilotných lokalít (Bariny, Boserpalské mláky, Klinské rašelinisko, Krivý kút, Havrania dolina, Hanšpíle, Makoviská, Medzi bormi, Sivá Brada, Spišskoteplické slatiny, Tisovnica, Trstinné lúky) sa použijú na demonštráciu osvedčených a inovatívnych postupov pri ich ekologickej obnove.
- Na základe skúseností z obnovy projektových lokalít budú pripravené usmernenia pre ochranu a trvalo udržateľný manažment rašeliniskových lesov na miestnej a národnej úrovni. Viac informácií nájdete: <https://obnovaraselinisk.sopsr.sk/>

Spoločným úsilím k zelenej, konkurencieschopnej a inkluzívnej Európe

Projekt „Ekohydrologická obnova rašelinísk v Karpatoch“ (kód projektu: ACC04P02) je financovaný z Nórskeho grantu a zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.